Szám : 478 / 1997

Anyakönyvek vezetéséhez utasítás

Az anyakönyvek őrzése

A plébános nagy gondot fordítson az anyakönyvek őrzésére. Az anyakönyveket elzárva és az illetéktelenek számára hozzáférhetetlen helyen kell tartani. Az anyakönyvi bejegyzések megtekintésére kívülálló személynek csak a Főegyházmegyei Hatóság adhat engedélyt.

Az anyakönyvek írása

Az anyakönyveket csak folyóírással szabad írni. Ügyelni kell arra, hogy az írás tiszta és olvasható legyen. Az anyakönyvi bejegyzés szövegének közérthetősége megkívánja, hogy csak a magyar írásnál használatos betűkkel írjunk. Idegen anyanyelvű személy nevénél első helyre írjuk a családi nevet, majd a keresztnevet a *saját nyelven*, tehát nem a magyar megfelelőjét írjuk be.

Az anyakönyvezés ellenőrzése

Az anyakönyvek szabályos vezetését ellenőrzi az ordinárius, hivatalos főpásztori látogatása kapcsán személyesen, azonkívül a főesperes útján. A kerületi főesperes a szokásos évi esperesi vizitáción köteles az anyakönyvek vezetését felülvizsgálni, és a megfelelő észrevételeket az anyakönyvvezető plébános , továbbá a vizitációs jelentésében a főegyházmegyei hatóság tudomására hozni.

Anyakönyvi űrlapok, kötetek: számozásuk

Jelenleg latin fejléccel ellátott anyakönyvek vannak a plébániák használatában. Ezek vezetése tovább folytatódik mindaddig, amíg megtelnek. a plébánosok azonban ügyeljenek, hogy a jelen szabályzattól eltérően készült űrlapok használata esetén az anyakönyvekbe mindazok az adatok bekerüljenek, amelyeket a szabályzat előír, a nem kívánt adatok feljegyzésétől pedig tartózkodjanak.

A bekötött anyakönyvet kötetszámmal kell ellátni. A kötetszámot római számmal kell felírni az anyakönyv külső kemény borító lapjára - lehetőleg annak a gerincére is - , továbbá az első számozatlan oldal közepére , megjelölve még a plébániát, az anyakönyv nemét , és az első bejegyzés évét, hónapját és napját. Pl.: *" Bagófalva, Kereszteltek Anyakönyve V. kötet 1997. január 1."*

A bekötött anyakönyvet lapszámmal kell ellátni. Ez úgy történik, hogy a kinyitott kötet első oldalára, a bal felső sarokba felírjuk az arab egyest, lapozás után a másik oldalra - szintén a bal felső sarokba - kerül az arab kettes stb., tehát lap- és nem oldalszámozás történik. Ettől el-térően a bérmáltak anyakönyvét oldalszámozással kell ellátni, minthogy az adatok csak az egyik oldalt foglalják el. De ha mindkét oldalra terjedő anyakönyv van használatban a bérmáltak számára, akkor azt is lapszámmal kell ellátni.

Folyószám

A folyószám az évi anyakönyvi bejegyzések sorrendjét mutatja. Esztendőnként az első bejegyzés előtti sor közepére a rendes írásnál jóval nagyobb számokkal az évszámot írjuk fel, a következő sorban az első szent ténykedést anyakönyvezzük 1. folyószámmal. Ez a folyószám a ténykedések sorrendje szerint megszakítás nélkül folytatódik az esztendő utolsó ténykedésének anyakönyvezéséig.

Ez az eljárás akkor is, ha az egyik anyakönyvi kötet év közben betelik, és új anyakönyvi kötet kerül használatba. Pl.: *a betelt kötet utolsó bejegyzése 40. folyószámmal záródik, az új kötet első bejegyzése 41. folyószámú lesz.*

Az anyakönyvek lezárása

Az anyakönyveket minden év utolsó napján le kell zárni. A záradékot az utolsó bejegyzés után következő sorba vízszintesen, az anyakönyv mindkét oldalára kiterjedően a függőleges rovatok keresztülírásával, valamint az elmúlt év utolsó bejegyzése számának a feltüntetésével kell bevezetni. Pl.: *"A bagófalvi plébánia kereszteltjeinek (házasultainak, halottainak) 1997. évi anyakönyvét 48. folyószámmal lezártam. Kutyabagós, 1997. december 31-én. N. N. plébános." P.H.*

Ha az anyakönyvi kötet év közben betelik, az utolsó bejegyzés helyét üresen kell hagyni és ide kell beírni a lezárási szöveget az előző pontban foglaltak szerint. Pl.: *"A bagófalvi plébánia kereszteltjei anyakönyvének XII. kötetét 24. folyószámmal lezártam. Bagófalva, 1997. június 23-án. N. N. plébános."*

Ha az anyakönyvet nem személyesen a plébános vezeti, a záradék után a hitelesítést saját keze írásával és hivatali pecsétjével maga látja el.

Anyakönyvezés okmányok alapján

Tartsuk be a régi szabályt, hogy csak megfelelő okmányok alapján szabad anyakönyvezni. Ennek a szabálynak betartásával elkerülhető lesz a téves adatok bejegyzése az anyakönyvbe. Az egyházi okmányok mellett - keresztelési emléklap, igazolás a házasságkötésről, családi lap, illetve ezek hiányában eligazít a tévedésmentes anyakönyvezésben az állami anyakönyvi kivonat, amit a felek minden esetben kézhez kapnak, vagy a személyi igazolvány.

A hibás bejegyzés helyesbítése

Az anyakönyvbe a hibás bejegyzést törléssel, átírással, vakarással, vegyszerrel vagy leragasztással kiigazítani nem szabad.

A megkezdett, de be nem fejezett hibás szót, vagy számot zárójelbe tesszük, és a helyes adatot föléje írjuk minden további megjegyzés nélkül.

A befejezett hibás szót vagy számot az év végi lezárás előtt a plébános maga helyesbíti. A helyesbítés módja a következő: a helytelen szót vagy számot zárójelbe tesszük. A megjegyzések rovatába úgy vezetjük be a helyes adatot, hogy a helyesbítés ténye nyilvánvaló legyen.

Pl.: Helyesbíteni kell az apa hibásan bejegyzett nevét. Kovács Pálnak írtuk, de kiderül, hogy az apa neve helyesen : Kováts János. A megjegyzések rovatába tehát beírjuk: *"Helyesbítés: az apa neve Kováts János."* Vagy a születés idejét hibásan írtuk: 1997.július 6, mert a születés július 7-én történt. A megjegyzések rovatába kerül: *"Helyesbítés: a megkeresztelt születé-*

si ideje 1997 június 7." Vagyis a helyesbítés szövegét úgy kell megszerkeszteni, hogy az megismételje az anyakönyv azon adatát, amelyet hibásan írtunk.

A hibás anyakönyvi bejegyzése az anyakönyv év végi lezárása után csak a Főegyházmegyei Hatóság rendeletére történhet. A főegyházmegyei hatóság az anyakönyvi bejegyzésen történő mindennemű változtatást a megjegyzések rovatába jegyeztet fel. Az egyházmegyei hatóság rendeletében előírt szöveget szó szerint kell a megjegyzések rovatába beírni, mégpedig a rendelet számával együtt. Például az előbbi hibás bejegyzést ebben a formában: " *Az apa neve helyesen: Kováts János. F. H. 652./1997."*

A hibás anyakönyvi bejegyzés helyesbítése érdekében a főegyházmegyei hatósághoz felterjesztett kérelemhez csatolni kell a hibás anyakönyvi bejegyzés kivonatán kívül mindazokat az okmányokat eredetiben vagy másolatban, amelyekből világosan kitűnik, hogy a bejegyzés hibás s egyben a helyes adatokat is közli. Ilyen okmányok a szülők keresztlevele, házasságlevele,polári anyakönyvi kivonata stb. Ha olyan anyakönyvi bejegyzésről van szó, amit okmányokkal igazolni nem lehet, akkor megfelelő és hitelet érdemlő tanúk jegyzőkönyvbe foglalt vallomásával kell a kiigazítási kérelmet alátámasztani.

Az anyakönyvi bejegyzés pótlása, törlése.

Ha tévedésből egy vagy több bejegyzés kimarad, az anyakönyv az lezárása előtt a plébános, de csakis a plébános - saját hatáskörben pótolhatja azokat. Ha tehát március 12-én keresztelt gyermek anyakönyvezésének elmaradását június 18-án veszi észre, a soron következő folyószámmal kell bejegyeznie. Keresztelési idejének március 12-t kell beírni, a megjegyzések rovatába pedig ezt kell írni:*"Tévedésből kimaradt. Pótoltam. N. N. plébános."*

Ha a plébános egy anyakönyvi esetet tévedésből kétszer jegyzett be az anyakönyvbe, azt az anyakönyv év végi lezárása előtt az egyik bejegyzés törlésével helyesbít. Ez esetben a folyószámot zárójelbe kell tenni, a megjegyzések rovatába pedig beírni:*" Tévedésből kettős anyakönyvezés történt. Töröltem. N. N. plébános.* Ha a következő folyószámokat is hibásan írta, azokat is zárójelbe kell tenni, és a helyes számozást föléjük írni.

Ha az anyakönyvben egy lap, vagy egy, esetleg több ténykedés bejegyzésére szánt rovat tévedésből vagy a papír hibájából üresen maradt, az üresen maradt részt egymást keresztező két vonallal át kell húzni, az áthúzás okát pedig ugyanoda fel kell jegyezni. Pl.:*"Ezt, a tévedés miatt üresen maradt lapot áthúztam. N. N. plébános."*

Az elmaradt anyakönyvi bejegyzést az anyakönyv év végi lezárása után pótolni csak a főegyházmegyei hatóság rendeletével lehet. A kérelemhez csatolni kell mindazokat az adatokat, amelyeket pótlólag fel akarunk jegyeztetni az anyakönyvbe. Mellékelni kell továbbá a szülőknek, a keresztszülőknek, a sekrestyésnek vagy más résztvevő tanúknak jegyzőkönyvbe foglalt vallomását. A házasság utólagos anyakönyvezéséhez a jegyesek naplójának kivonatát, a házassági igazolást, vagy a családi lapot, amelyen a házasságkötés szerepel, illetőleg a házasultaknak, a tanúknak, esetleg más résztvevőnek jegyzőkönyvbe foglalt vallomását vagy az esketó pap nyilatkozatát kell csatolni.

Az utólagos anyakönyvi bejegyzést mindig a főegyházmegyei hatóság rendelkezésének időpontjában kell pótolni.

A felesleges anyakönyvi bejegyzés törléséhez elég a szükséges és felesleges bejegyzésről készített egy-egy kivonatot a kérelem mellékleteként felterjeszteni.

A névváltoztatás anyakönyvi bejegyzése

Az illetékes állami szervek által engedélyezett névváltoztatás anyakönyvi bejegyzését csak a főegyházmegyei hatóság engedélyével szabad végrehajtani. A kérelemhez csatolni kell annak a bejegyzésnek vagy azoknak a bejegyzéseknek a kivonatát, ahová a megváltoztatott név bejegyzésre kerül. Csatolni kell továbbá a névváltoztatást engedélyező állami rendeletet eredetiben, vagy a plébános által hitelesített másolatban. Ha névváltoztatást engedélyező rendelet nem hozzáférhető, az állami anyakönyvi kivonat is elégséges.

A névváltoztatást mindazokban az anyakönyvekben keresztül kell vezetni, ahol a megváltoztatott nevű egyén szerepel, tehát nemcsak a kereszteltek, hanem a házasultak anyakönyvében, továbbá a betűsoros névmutatóban is.

Ha a névváltoztatás a gyerekekre is kiterjed, akkor a gyermekek anyakönyvi bejegyzésébe is be kell azt vezetni.

Megengedett rövidítések

Az anyakönyvbe két rovatot egy szóval, vagy egy számmal átírni nem szabad. Például a születésnél és a keresztelésnél az azonos évszámot külön ki kell írni. Csak azokat a rövidítéseket szabad használni, amelyeket a jelen szabályzat az alábbiakban felsorol.

A hónapok nevei rövidíthetők. Pl.: *jan. febr.* stb. Külön óvatosságot igényel a január, június, július olvasható írása. Számmal jelezni a hónapokat nem szabad.

A vallás, illetve a felekezeti hovatartozás rövidítése: római katolikus = *r.k.*, a görög katolikus = *gör.kat.*, görög keleti = *gör.kel.*, református = *ref.*, evangélikus = *ev.*, unitárius = *unit.*,baptista = *bapt.*, metodista = *metod.*, izraelita = *izr.*, a többi felekezeti hovatartozást ki kell írni, ugyanígy a megjelölést is: *"felekezet nélküli"*, vagy *"kereszteletlen"*.

Hivatalok rövidítése: főegyházmegyei hatóság = F. H., egyházmegyei hatóság = E. H., érseki helytartóság = Érs. Helyt., püspökség = püsp., plébános = pléb., törvényszék = tvszék., belügyminisztérium = B. M.,országos = orsz.

A saját egyházmegyei hatóságunkat nem nevezzük meg, hanem így rövidítjük: F. H., más egyházmegyei hatóságot meg kell nevezni. Tehát például a szatmári egyházmegyéhez tartozó plébános köteles a házasultak anyakönyvének megfelelő rovatába beírni, hogy a hozzá házasságkötésre a gyulafehérvári főegyházmegye területéről érkező jegyeseket a házassági akadály alól a *" gyulafehérvári F. H."* mentette fel.

Az egyházmegyei hatóságot minden esetben E. H. rövidítéssel kell az anyakönyvbe beírni, akár az érsek, akár a megyéspüspök, akár az egyházmegyei kormányzó, általános helynök, vagy annak helyettese írta alá a felmentést vagy egyéb rendelkezést.

Az anyakönyvi másodpéldányok

A kereszteltek, a házasultak és a halottak anyakönyvéről minden évben, egy másodpéldányt kell készíteni. A másodpéldányoknak szóról szóra egyezniük kell az eredeti anyakönyvvel, így

például be kell írni a téves bejegyzést és a helyesbítés szövegét is. A másodpéldányra rá kell vezetni az anyakönyv év végi záradékát is, majd a következő szöveggel kell hitelesíteni: *" Az eredeti anyakönyvvel szóról szóra megegyezik, bizonyítom."* Keltezés, a plébános aláírása és pecsétje.

A kereszteltek, a házasultak és a halottak anyakönyvének másodpéldányát a kerületi főesperes útján minden évet követő február utolsó napjáig kell felterjeszteni a főegyházmegyei hatósághoz. A kerületi főesperes a másodpéldányokat megvizsgálni, és az azokban található hibákra a plébános figyelmét felhívni tartozik. Súlyosabb mulasztások esetén tegyen jelentést a főegyházmegyei hatóságnak.

A másodpéldányok a plébániák betűrendes névsora szerint bekötésre kerülnek. Azokat, tehát teljes íven kell felterjeszteni és borítólappal ellátni nem kell. A másodpéldány első külső oldalára - amely természetesen üres - nagyobb betűkkel fel kell írni középre, egymás alá címként három adatot: a plébánia nevét, anyakönyvi fajtáját és az évszámot. Pl.: *KUTYABAGÓSI PLÉBÁNIA. KERESZTELTEK ANYAKÖNYVÉNEK HITELES MÁSOLATA ! 1997.*

Szabálytalanul, vagy irattári elhelyezésre alkalmatlanul elkészített másodpéldányt a főegyházmegye nem fogad el. Az évközben használt fogalmazványi példányt, amelyben szabálytalan javítások vannak, másodpéldányként beküldeni nem lehet. Alkalmatlan irattári elhelyezésre az olyan másodpéldány is, amely nem szabvány űrlap felhasználásával készült, vagy több év anyakönyvi anyagát tartalmazza.

Ha valamelyik plébánián egész évben nem fordult elő anyakönyvi bejegyzés valamelyik anyakönyvben, akkor üres ívet kell felterjeszteni a megfelelő űrlapból. A plébánia nevét és az évszámot az összehajtott ív külső részére felírjuk, belül pedig azt, hogy abban az évben anyakönyvi eset nem fordult elő. Pl.: *"Halálozás ebben az évben nem fordult elő". Aláírás, pecsét.* Az anyakönyvi másolatokat úgy hajtjuk össze mint eddig.

II.

KERESZTELTEK ANYAKÖNYVE

Az Egyházi Törvénykönyv előírása szerint (857. k.) felnőttet a saját plébániatemplomában, gyermeket pedig szüleinek plébániatemplomában kell keresztelni, hacsak megfelelő ok mást nem tesz indokolttá. Ez utóbbi esetben kérjenek a szülők engedélyt az illető plébánostól a keresztelésre.

A keresztelés helyének a plébánosa tartozik anyakönyvezni a keresztelést még abban az esetben is, ha a keresztséget nem ő szolgáltatta ki. Gondot kell fordítani arra is, hogy a szükségkeresztségek anyakönyvelése el ne maradjon. Ezért bárki is szolgáltatta ki a keresztség szentségét haladéktalanul közölje a keresztelési adatokat a keresztelés helyének a plébánosával anyakönyvezés céljából. (878. k.)

Amennyiben a gyermeket nem a szülők lakhelye szerint illetékes plébánián keresztelték meg, a keresztelő plébános a keresztelés szabályos anyakönyvezése után küldje meg a keresztelésről a jelentést az összes adatokkal együtt harminc napon belül a szülők lakhelye szerint illetékes plébánosnak. Ennek a jelentésnek alapján a szülők lakhelye szerint illetékes plébános a gyermek keresztelését az összes adattal együtt szintén anyakönyvezze, de folyószám nélkül. A folyószám rovatát vízszintes vonással (-) keresztülhúzza. A feljegyzések rovatába pedig beírja, hogy hol részesült a keresztség szentségében. Pl.: *" Székelyudvarhely I. plébánián keresz-*

telték." Erről a folyószám nélküli bejegyzésről anyakönyvi kivonatot, vagy keresztelési igazolást kiadni szigorúan tilos. Ez a bejegyzés csupán eligazításul szolgál.

Áttértek bejegyzése a kereszteltek anyakönyvébe

Ha nem katolikus keresztény egyházi közösségben érvényesen megkeresztelt egyén az egyházi teljes jogú tagja lesz (vö. 205. k.) annak adatait az átvétel időpontjában az áttértek anyakönyvébe kell bejegyezni.

Az anyakönyv összes rovatát ki kell tölteni. A keresztelés időpontját is, amennyiben az megállapítható. A keresztelő rovatába be kell írni, hogy hol, milyen vallásban keresztelték meg.

Ha a keresztség érvényessége tekintetében kétség merül fel, akkor az áttértet feltételesen a keresztség szentségében kell részesíteni(869. k.). Ez esetben a feltételes keresztség időpontja kerül a keresztelés idejének a rovatába.

A feljegyzések rovatába be kell írni az áttérés időpontját, az áttért házasságkötésének és bérmálkozásának adatait időrendi sorrendben a 33.§ utasításának értelmében. Pl.:*"A kat. egyházba felvételt nyert, és bérmálkozott 1997 június 6-án."*, vagy :*"Házasságot kötött 1996.március15-én Szászrégenben Bognár Zoltánnal. A kat. egyházba felvételt nyert és bérmálkozott 1997 május 24-én".*

A szülővel együtt átvett kiskorú gyermekek adatait külön folyószám alatt kell a kereszteltek anyakönyvébe bejegyezni, és a feljegyzések rovatába be kell írni: *" Szüleivel együtt kat. hitre tért 1996 november 5-én".*

Nem katolikus templomban keresztelt, de katolikus nevelésben részesülő gyermeket elsőáldozáskor kell a kereszteltek anyakönyvébe bejegyezni a fentiek szem előtt tartásával.

A kereszteltek anyakönyvének rovatai

A kereszteltek anyakönyvének a rovatai a következők:

1. Folyószám
2. A születés és keresztelés ideje
3. A megkeresztelt neve
4. Neme és származása (törvényes, törvénytelen)
5. Vallása
6. A szülők lakóhelye, a születés helye
7. Az apa neve, vallása, foglalkozása
8. Az anya neve, vallása
9. Keresztszülők v. tanúk neve, vallása és foglalkozása
10. A keresztelő neve és hivatala
11. A bérmálás
12. Egyházi rend, fogadalom, házasság
13. Megjegyzések rovata

A keresztelési bejegyzések folyószáma

A folyószám rovatnál különösen ügyelni kell arra, hogy ikerszülés esetén mindegyik gyermeket külön folyószám alatt kell anyakönyvezni. Valamennyi adatot mindegyik gyermek rovatába külön-külön fel kell jegyezni, így a születés helyének és idejének adatait, továbbá a szülők adatait is.

A születés helye

Születés helyeként a község vagy a város nevét kell bejegyezni, ahol a születés történt.

A keresztnév bejegyzése

A megkeresztelt neve rovatba a megkeresztelt keresztnevét (utónevét) kell beírni. Ügyelni kell arra, hogy a keresztnév irodalmi formában, és ne becéző alakban kerüljön az anyakönyvbe.

A keresztnév megválasztása a szülők joga, de a keresztelő pap igyekezzék elérni, hogy a keresztelendő valamelyik szent nevét kapja. Amennyiben a szülők gyermeküknek profán nevet adnak, a szülőkkel egyetértésben a keresztelő pap második névként egy szent nevét adja a keresztelendőnek, és ezt is jegyezze be az anyakönyvbe.

A megkeresztelt neme

A megkeresztelt neme rovatba a " *fiú* ", illetve a " *nő* " megjelölést írjuk a nem meghatározására a megkeresztelt korától függetlenül.

A megkeresztelt származása

A származást jelölő rovatba csak egy bejegyzés kerülhet: " törvényes ". A másik lehetőség, hogy a rovat üresen marad.

A törvényes származás

Törvényes az a gyermek, aki érvényes vagy vélt házasságban fogantatik vagy születik. (1137. k.) Őt tehát törvényes származásúnak kell bejegyezni.

Törvényes az a gyermek, aki a házasság megkötése után bármilyen rövid időn belül születik. De ha az apa a keresztelés anyakönyvezése előtt, illetve azzal egyidőben tiltakozik az apaság ellen, vallomását két tanú jelenlétében jegyzőkönyvbe kell foglalni, és felterjeszteni az egy-házmegyei hatósághoz. Ez esetben az anyakönyv származási rovatát üresen hagyjuk, úgyszintén a szülők rovatát is, amíg az egyházmegyei hatóság az ügyet ki nem vizsgálja, és közigazgatási úton döntését meg nem hozza. Ha az apa tiltakozásával csak az anyakönyvezés után jelentkezik, vallomását a fenti módon jegyzőkönyvbe foglaljuk, és az egyházmegyei hatósághoz felterjesztjük. Az anyakönyvi bejegyzésen semmi féle változtatást nem eszközlünk, míg az egyházmegyei hatóság rendelkezését meg nem kapjuk.

A szentségi házasság tartama alatt, de köztudomás szerint házasságtörésből származó gyermeket is törvényesnek kell bejegyezni, amíg az egyházi bíróság jogerős ítélettel másképpen nem dönt, mert addig az egyházjog törvényesnek vélelmezi. (1138. k. 1.par.)

Ha az anya esküdt férjétől külön él, de tőle polgári bírói ítélettel nem vált el, és mással új házasságot nem kötött, a gyermeket törvényesnek kell bejegyezni, a szülők rovatába az anya esküdt férjét kell beírni apaként, a feljegyzések rovatába pedig be kell írni, hogy a szülők különváltan élnek. Pl. " *Az apa évek óta zárt intézetben él.*" vagy " *Az apa évek óta külföldön tartózkodik.*

A törvényes apa halála után 300 napon belül született gyermek anyakönyvezése teljesen úgy történik, mintha az apa életben volna. Elhalálozását az anyakönyvben feltüntetni nem szabad.

A szentségi házasság fennállásának idején, de a polgári kötés bírói felbontása után és az anya új polgári házasságkötése előtt született gyermek származására vonatkozó rovatot üresen hagyjuk, a szülők rovatába az anya leánykori nevét írjuk be, majd a férje nevét:Pl. *"Nagy Mária r. k. Kovács Béla r. k. elvált felesége."* A megjegyzések rovatába pedig beírjuk:A *megkeresztelt az egyházi jogvélelem szerint törvényes."* A természetes apa jelentkezése esetén beírjuk őt apaként a feljegyzések rovatába. Az apára vonatkozóan mindenekelőtt a polgári anyakönyvi kivonatból nyerhetünk eligazítást.

Üresen hagyott származási rovat

Államilag érvényes, egyházi törvények szerint - érvénytelen - házasságból született gyermek esetében a származási rovat üresen marad, azt át sem húzzuk. A szülőket szabály szerint bejegyezzük, majd a megjegyzések rovatába írjuk: *" Polg. ház."* Ha a szülők nem katolikus lelkész előtt kötöttek házasságot, a következőket írjuk a megjegyzések rovatába: *" Akat. ház."*

Elvált házasok esetében, amikor a polgári törvények szerinti férj nem azonos az egyházi törvények szerinti férjjel (vagyis egyházi házasságot kötöttek, majd a polgári bíróság a házasságot felbontotta, és az egyik fél, vagy mindketten polgári házasságot kötöttek), az előbbi pontban előírtak szerint járunk el, de a megjegyzések rovatába beírjuk, hogy az apának vagy az anyának, vagy mindkét szülőnek mással kötött házassága még érvényben van. Pl.: *"Polg. ház.,az apának mással kötött szentségi házassága érvényben van."* Vagy ha az anya elvált: *"Polg. ház.,az anyának mással kötött szentségi házassága érvényben van."*

A származás rovatot abban az esetben is üresen kell hagyni, ha gyermek házasságon kívül született, ha a szülők csak közös háztartásban élnek, vagy élettársi kapcsolatban vannak.

Ugyancsak üresen kell hagyni a származás rovatot, ha a gyermek az anya férjének halála után 300 napon túl születik. Ilyen esetben a szülők neve rovatába az anya leánykori nevét kell beírni, de utána be kell jegyezni az elhunyt férj nevét is. Pl.:*" Péntek Ilona r. k.; Fűrész István r. k. özvegye."*

A törvényes származás utólagos bejegyzése

A házasság előtt született gyermek a szülők utóházassága révén törvényessé lesz, ha a szülők a gyermekük nemzésekor vagy születésekor szabad állapotúak voltak. A plébános az utóházasság révén létrejött törvényes származás anyakönyvi bejegyzésére jogosult, ha a keresztelés évének anyakönyvét a szükséges záradékkal még nem látta el, tehát december 31-ig. A szülők házasságlevelét és nyilatkozatát, amelyben eskü alatt vallomást tesznek, hogy *N.N. nevű egyén az ő gyermekük, akinek nemzése (születése) idején szabad állapotúak voltak,* iktatni kell és a plébánia levéltárában meg kell őrizni. A jegyzőkönyvet a szülőkön kívül két tanú és a plébános is hitelesíti.

A megjegyzések rovatba a törvényessé válást a következő szöveggel kell bejegyezni:
Ha a természetes apa már előzőleg feljegyzést nyert, akkor nem kell újból feljegyezni az adatait, csupán az utóházasság helyét és idejét, valamint a törvényes származást. Pl.: *"Utóházasság: Szászrégen, 1997 július 1. Származása: törvényes. Pléb. 124 / 1987."*
Ha a természetes apa adatait még nem jegyeztük be az anyakönyvbe, akkor az apa adatait, családi és keresztnevét, vallását, lakóhelyét is be kell jegyezni. Pl.: *" Marosvásárhelyen 1997. július 1-én kötött utóházasság révén törvényes. Apja Nagy János r. k. Marosvásárhely, Rózsák*

tere, 40. Pléb. 145 / 1997." A bejegyzés végén a plébániai iktatószámnak mindig szerepelnie kell.

Ha a szülők polgári házasságot kötnek, de egyházi házasságot nem, akkor *" A gyermek apja az anya utólagos házassága alapján"* -alcím alatt szereplők szerint járunk el.

Ha törvényes származás anyakönyvezésére az anyakönyv év végi lezárása után kerül sor, akkor annak bejegyzését csak a Főegyházmegyei Hatóság rendelheti el. Az anyakönyvelési kérelemhez csatolni kell a gyermek keresztlevelét, a szülők házasságlevelét és nyilatkozatát, amely szerint *a gyermeket sajátjuknak ismerik el, és annak nemzésekor vagy születésekor szabad állapotúak voltak.*

A gyermek törvényes származásának bejegyzésére az apa halála után is sor kerülhet, ha legalább két tanú eskü alatt vallja, hogy *az apa a gyermeket életében magáénak ismerte el és nemzésekor vagy születésekor a szülők szabad állapotúak voltak.* Jegyzőkönyvbe foglalt vallomásuk pótolja az apa nyilatkozatát.

A szülők személyi adatai

Érvényes szentségi házasság esetén mindkét szülő családi és keresztnevét, vallását beírjuk a megfelelő rovatba.Pl. *" Nagy János r. k.; Nemes Mária r. k."*

Csak polgári házasságban élőknél mindkét szülőt az előbbi pont szerint kell bejegyezni.

Házasságon kívül született, "élettársak", "közös háztartásban élők" gyermeke esetében az a szabály, hogy csak az anya nevét és vallását írjuk be a szülők rovatába, mégpedig leánynevén, és az anya személyének közelebbi meghatározása céljából felírjuk szülei nevét, özvegy anya esetében neve után elhalt férje nevét , törvényesen elvált, egyházi házasságot nem kötött anya esetében leánykori neve után az elvált férj nevét írjuk ki, de az utóbbit csak abban az esetben, ha az elvált anya volt férje nevét viseli. Ha nem viseli volt férje nevét, akkor szülei nevét jegyezzük fel. Az anya adatai közé mindig bejegyezzük családi állapotát is.

Pl.: Leányanya esetében :

" Dénes Piroska r. k., hajadon - Dénes István és Hajdú Katalin leánya." Ha az anya özvegy: *Nagy Mária r. k. - Kiss Károly r. k. özvegye."* Ha az anya elvált: *" Béres Ilona r. k. - Dudás Péter ref. elvált felesége."* Ha az elvált anya nem a volt férj nevét, hanem leánynevét viseli: *" Zoltán Erzsébet r. k. - elvált - Zoltán Péter és Móricz Margit leánya."*

Az ismeretlen szülőktől származó gyermek esetében a gyámhatóság szülőként képzelt személyek adatait jegyeztetheti fel az állami anyakönyvben. Ilyen esetben, minthogy a keresztség bizonytalan, azt feltételesen ki kell szolgáltatni.(870. k.) A szülők rovatába az állami anyakönyvben szereplő képzelt személyeket kell beírni, a megjegyzések rovatába pedig : *" Természetes szülei ismeretlenek. Feltételesen keresztelve a 870. k. alapján."* A többi rovatot is az állami anyakönyv adatai alapján kell kitölteni.

Az örökbefogadó szülők

Az örökbefogadás és az örökbe fogadó szülők (vagy szülő) bejegyzésére az örökbefogadott keresztelési anyakönyvébe a kereszteléskor, a keresztelés évében, vagy a keresztelés évének eltelte után kerülhet sor. A kereszteléskor vagy a keresztelés évében a plébános a saját hatáskörben jegyzi be az örökbe fogadó szülőket, ha ez az állami anyakönyben már feljegyzést nyert.

Ha az örökbefogadás és annak állami anyakönyvezése a kereszteléskor már megtörtént, a plébános az örökbefogadó szülők adatait a szülők rovatába írja be. A megjegyzések rovatába pedig beírja, hogy a szülők a megkereszteltet örökbe fogadták. Ha a természetes szülők ismertek az ő adataikat is feljegyzi. Pl.: *" A szülők a megkereszteltet örökbe fogadták. Természetes szülei : Nagy Pál r. k. - Kiss Irén r. k., Nyújtód, Nagyutca 2. Pléb. 79 / 1997. "* Ha a természe-

tes szülők ismeretlenek ezt is fel kell jegyezni. Pl. : *" A szülők a megkereszteltet örökbe fogadták. Természetes szülei ismeretlenek. Pléb. 78 / 1997. "* Ha csak az apa az örökbefogadó a megjegyzések rovatába a következő szöveg kerül: *" Az apa a megkereszteltet örökbe fogadta. Természetes apja : Horváth Balázs r. k., Nyárádköszvényes, Döngő u. 127. Pléb. 144 / 1997."*

Ha az örökbefogadásra a keresztelés után, de az anyakönyv év végi lezárása előtt kerül sor, a plébános a megjegyzések rovatába jegyzi be az örökbe fogadó szülők adatait. Pl.: *" A megkereszteltet Horváth Dénes r. k. és felesége Naszvadi Júlia r. k., Zalatna, Decebal u. 49. örökbe fogadták. Családi neve: « Horváth » - Pléb. 21 / 1997."*

Az anyakönyv év végi lezárása után a plébános csak az egyházmegyei hatóság engedélyével vezetheti be az örökbefogadás tényét és az örökbefogadó szülők adatait az örökbefogadott a-anyakönyvi rovatába. A főegyházmegyei hatósághoz felterjesztett kérelemhez csatolni kell az örökbefogadott keresztlevelét, az örökbefogadási hatósági rendelkezést, vagy ennek hiányában az örökbefogadott születési anyakönyvi kivonatát.

Az örökbefogadás hatósági engedélyének a számát nem kell bejegyezni az örökbefogadott a-nyakönyvi rovatába.

Az örökbefogadás anyakönyvi adatait mindig bizalmas jellegű bejegyzésként kell kezelni. A-ról szószerinti kivonatot kiállítani csak az egyházmegyei hatóság engedélyével szabad. A tartalmilag egyező kivonatnak a szülőkre vonatkozó rovatába mindig az örökbefogadó szülőket kell beírni.

A természetes apa bejegyzése

Az anyakönyvvezető plébános a természetes apa adatait az anyakönyv megjegyzések rovatába saját hatáskörében csak a keresztelés évében, vagyis az anyakönyv év végi lezárása előtt jegyezheti be.

A természetes apa bejegyzésére csak akkor kerülhet sor, ha teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat vagy bírói ítélet alapján az apát az állami anyakönyvbe bejegyezték, és ezt az állami anyakönyvi kivonat igazolja. A természetes apa nevét, vallását és lakóhelyét a feljegyzések rovatába kell bejegyezni. Pl.: *" Természetes apja: Kiss Péter r. k. (Csíkszereda, Dózsa u. 16) nevét viseli."* Az állami anyakönyvi kivonatot, vagy annak hiteles másolatát a plébánia levéltárában meg kell őrizni.

Ha a természetes apa adatainak feljegyzésére csak a keresztelés évének elmúltával kerül sor, akkor a plébános erre a főegyházmegyei hatóságtól köteles engedélyt kérni. A kérelemhez csatolni kell a keresztlevelet, továbbá a polgári anyakönyvi kivonatot eredetiben vagy hitelesített másolatban.

A gyermek apja az anya utólagos házassága alapján

Ha a gyermek az állami anyakönyvben az anya utólagos polgári házassága alapján viseli az apa nevét, és a szülők egyházi házasságot nem kötnek, a szülők házassági és a gyermekek születési anyakönyvi kivonata alapján a plébános az anyakönyv év végi lezárása előtt saját hatáskörében , az anyakönyv év végi lezárása után a főegyházmegyei hatóság engedélye alapján a megjegyzések rovatába írja be, hogy a megkeresztelt polgári utóházasság alapján az apa nevét viseli. Pl.: *Polgári utóházasság; a megkeresztelt apja: Balogh István r. k. (Gelence, Fő u. 10.) nevét viseli.*

A szülők származási helye, lakóhelye

A szülők származási rovatának kitöltésénél arra kell ügyelni, hogy a származási hely nem minden esetben azonos a születési hellyel. Származási helyként azt a plébániát kell bejegyezni, ahol a születésük idején szüleik állandó lakóhelye volt, vagyis azt a plébániát, ahol keresztelték őket, vagy ha a keresztelésük nem szüleik lakóhelyén történt, keresztelési adataikat a már leírtak szerint (*lásd az anyakönyvezés kötelezettsége alcím alatt*) kell bevezetni.
Tehát pl.: aki Kolozsvárott kórházban született, de születése idején szülei állandó lakóhelye Székelyudvarhelyen volt, székelyudvarhelyi származásúnak számít, még az esetben is ha Kolozsváron keresztelték. A székelyudvarhelyi plébánia keresztelési anyakönyvében adatainak feltétlenül szerepelniük kell.

Származási helyként csak plébánia székhelyet lehet az anyakönyvbe beírni. Ha a származási hely filia, akkor is a plébániát kell az első helyre írni, azután a filiát.

Ha a származási hely az országhatáron kívül fekszik, az országot is fel kell jegyezni, amelyhez a község vagy város a születés idején tartozott. Külföldi helységnél a magyar nyelvben szokásos megnevezést használjuk. Pl.: Nándorfehérvár, Bécs, Ungvár stb.

A keresztszülők adatai

Az Egyházi törvénykönyv szerint (872. K.) lehetőleg állítsanak a keresztelendő mellé keresztszülőt. Ha csak egy keresztszülő van , a keresztszülők rovatába annak nevét, vallását és lakóhelyét jegyezzük be. Pl.:*" Papp Mária r. k., Csíkszentkirály, Főutca 20."* A 873. k. szerint lehetőleg egy keresztszülő legyen, kettőnél több nem lehet. Két keresztszülő esetében az egyiknek keresztapának, a másiknak keresztanyának kell lennie. Ha nem házastársak, mindkét keresztszülő nevét és vallását is kiírjuk. Ha házastársak, ezt külön jelezzük. *Pl.: Nemes Pál r. k. és felesége, Hegedűs Júlia r. k."*

Más vallású vagy az egyházjog előírása szerint keresztszülői tisztségre alkalmatlan katolikus személy (874. k.) ha kellő tapintattal nem távolítható el, a keresztségnél mint tanú szerepelhet. Ez esetben a keresztszülők rovatába beírjuk: *"Tanú: Barinkai Zsuzsanna, ref. Nyárádtő."* Ha a szülők kettőnél több keresztszülőt óhajtanak gyermekük mellé állítani, őket is csak tanúként lehet az anyakönyvbe bejegyezni.

A keresztelő adatai

Helyi lelkipásztor esetében a keresztelő nevét és hivatalát, nem helyi pap esetében működési helyét is feljegyezzük ebbe a rovatba. Minden egyes keresztelési bejegyzésben külön-külön ki kell írni a keresztelő pap adatait, nem aláírásszerűen, hanem olvashatóan, ha több keresztelést ugyanazon személy szolgáltatott is ki.

Ha gyermek szükségkeresztségben részesült, ugyanebbe a rovatba kell beírni a szükségkeresztség kiszolgáltatójának nevét, vallását és lakhelyét. Pl.:*" Szükségből keresztelte Bakos Mihályné Bölcs Rozália r. k. Lövéte, Főút 49."*

Ha a szertartások pótlására kerül sor, akkor ugyanebben a rovatba kell a szertartások pótlását is bevezetni ilyen szöveggel : *" A szertartásokat pótolta .....plébános."*

Nem katolikus templomban keresztelt esetében ebbe a rovatba írjuk, hogy hol és milyen vallású templomban keresztelték meg.

Megjegyzések rovata

A megjegyzések rovata szolgál mindazoknak az adatoknak a beírására, amelyek számára az anyakönyvben külön rovat nincs, továbbá a hibás anyakönyvi bejegyzések helyesbítésére, a keresztelés után a megkeresztelt személyi adataiban előállott lényeges változás bejegyzésére. A rovat kitöltése különös figyelmet igényel. A bejegyzéseket olvasható, de a szokottnál kisebb betűkkel kell beírni.

Ha főképpen a régebbi szűkre szabott feljegyzés rovatba a további adatok bejegyzésére nincs elég hely, akkor megfelelő utalási jel (x) alkalmazásával a pótlandó szöveget az anyakönyv ugyanazon lapjának valamelyik szélére kell írni. Ha itt sincs megfelelő hely, akkor a következő eljárást kell követni: olyan méretű papírszeletet kell készíteni, amelyiknek a szélessége megfelel egy anyakönyvi rovat szélességének, hosszúsága pedig az anyakönyv mindkét oldalára kiterjedő rovat fele. A papírszelet szélét annak az anyakönyvi bejegyzésnek a belső széléhez kell ragasztani, amelyik bejegyzéshez a pótlás kerül. A pótbejegyzés befogadására szánt papírszeletet hitelesíteni kell a plébánia pecsétjével, mégpedig úgy , hogy a pecsétnyomat fele részben az anyakönyvre, fele részben a pótlásra érjen. A papírszeletre és az anyakönyv megfelelő helyére minden esetben fel kell írni egy utaló helyet, és fel kell tüntetni a lapszámot és a folyószámot ahová a pótlás tartozik.

III.

A Házasultak Anyakönyve

Az anyakönyvezés kötelezettsége

A házasságot azon a plébánián kell anyakönyvezni , amelynek a területén azt megkötötték. Ez a kötelezettség még akkor is terheli a plébánost, ha nem ő asszisztált a házasságkötésnél. Az a plébános tehát, aki a házasságkötéssel járó jogi és lelkipásztori feladatokat a saját hívei házasságkötése előtt elvégezte, majd őket a szükséges bizonyítványokkal ellátva házasságkötésre más plébániára elbocsátja, ezt a házasságot nem jegyezheti be a házasultak anyakönyvébe, hanem csak a jegyesek naplójába.

Anyakönyvezéssel meg nem bízott lelkész, templomigazgató, kápolna lelkésze stb. kellő felhatalmazás alapján megesketett hívek pontos adatait anyakönyvezés céljából a területileg illetékes plébánosnak a házasságkötés után a legrövidebb időn belül köteles átadni. A plébános folyó számmal az összes adatot bevezeti a házasultak anyakönyvébe, a megjegyzések rovatába pedig beírja, hogy hol kötöttek házasságot. Pl.: *" Az üdülőtelep kápolnájában kötöttek házasságot."*

Felhatalmazás nélküli pap vagy diakónus, vagy csupán tanúk előtt az 1116.k. alapján halálveszélyben kötött házasságot a pap, diakónus vagy tanúk kötelesek legrövidebb időn belül az illetékes plébánosnak jelenteni, hogy a házasságot anyakönyvezi, a feljegyzések rovatába pedig beírja: *"Halálveszélyben az 1116.k. alapján kötöttek házasságot."* Az esetről a plébános tegyen jelentést az egyházmegyei hatóságnak.

Ha olyan helyen, ahol két különböző rítusú plébánia működik és kivételesen nem a illetékes lelkész - vagyis a férfi rítusán levő lelkész - asszisztált a házasságkötésnél, akkor a házasultak adatait anyakönyvezésre át kell adni az illetékes lelkésznek, aki folyószámmal anyakönyvezi a házasságot, míg a házasságkötésnél közreműködő lelkész csak folyószám nélkül jegyzi be az anyakönyvbe.

A házasultak anyakönyvének rovatai

A házasultak anyakönyvének rovatai a következők:

1. Folyószám
2. A házasságkötés éve, hónapja és napja
3. Lakhely, utca és házszám
4. Vallása
5. Születési helye és ideje
6. Állapota
7. Szülők (elhunyt házastárs) családi és keresztneve, vallása és állapota
8. A tanúk családi és keresztneve, vallása és állapota
9. Az esketö pap családi és keresztneve valamint hivatala
10. Engedélyek, felmentések
11. Jegyesoktatásban részesültek-e, szentségekhez járultak-e ?
12. Megjegyzések rovata

Az állapota rovatba " *nőtlen* " illetve " *hajadon* " vagy " *özvegy* " bejegyzést írunk. Elvált (csak polgári házasságot kötött és polgári bíróság előtt elvált) esetében " *szabadállapotú* " megjelölést kell írni.

A keresztelés helye és ideje rovat kitöltése csak katolikus fél esetében kötelező. Nem katolikus megkeresztelt esetében akkor, ha az időpont megállapítható. Kereszteletlen esetében akkor, ha az időpont megállapítható. Kereszteletlen esetében a rovatot vízszintes vonással kihúzzuk. Mindegyik házasfél adatai közé teljes egészében fel kell jegyezni külön-külön a születés, a keresztelés helyét és a lakóhelyet is, még az esetben is, ha azok számára nincs külön rovat és azok adott esetben azonosak. A régi anyakönyvekben a születés idejének rovata helyett " életkora" rovat szerepel. Az életkort ez esetben is a születés és keresztelés évének , havának és napjának feljegyzésével kell jelölni.

A szülők (elhalt házastárs) neve

Nőtlen és hajadon jegyesek házasságkötésekor a szülők rovatába először a férj apjának és anyjának családi és keresztnevét kell beírni minden további adat hozzáírása nélkül , majd a feleség apjának és anyjának családi és keresztnevét ugyanígy. Tehát a szülők vallása és foglalkozása, valamint az a körülmény sem kerül feljegyzésre, hogy egyik vagy mindkét szülő elhalálozott. Ennek megjelölésére *sem* a "néhai " szót, *sem* a " † " jelet nem használjuk.

Ha özvegy köt új házasságot, a szülei neve helyett elhalt házastársa nevét kell beírni, ugyancsak minden további adat hozzáírása nélkül.

Ha a szülők (elhalt házastárs) nevének bejegyzésére nincs külön rovat, a házasultak családi és keresztneve rovatba kell a szülők (elhalt házastárs) nevét beírni. Ez esetben először beírjuk a férj családi és keresztnevét, utána pontosvesszőt írunk, majd szüleinek családi és keresztnevét jegyezzük be a " *fia* " hozzáadásával. A feleség családi és keresztneve után ugyanígy írjuk be szülei családi és keresztnevét, utána a " leánya " szót írjuk. Pl.: " *Székely János; Székely Péter és Szilveszter Viktória fia - Bors Etelka; Bors Sándor és Rezeda Julianna leánya.*"

Özvegy házasságkötése esetén az elhalt házastárs családi és keresztneve után írjuk az "özvegye " szót. Pl.: " *Ványai Béla; Sötér Mária özvegye.* "

Engedélyek, felmentések

A házasság előtti hirdetések történhetnek a templomban élőszóval, vagy a templomi hirdető táblán kiírással.

Ha a hirdetések alól felmentést kérnek a Főegyházmegyei Hatóságtól, akkor a következő szöveget jegyezzük be : *" Hirdetések alól a F. H. 958 / 1997. sz. alatt felmentést adott."*

A Főegyházmegyei Hatóság által vegyes házasság megkötéséhez adott engedély esetében beírjuk az engedély számát. Pl.: *" Vegyes házassághoz a F. H. 959 / 1997 . sz. alatt engedélyt adott."* A katolikus fél kötelezvényét (reverzálist) a Főegyházmegyei hatósághoz a kérelemmel együtt fel kell terjeszteni.

Ha a Főegyházmegyei Hatóság körlevélben a plébánosoknak több vegyes házasságnál történő asszisztáláshoz ad engedélyt, ennek igénybevételekor ebbe a rovatba a körlevélben közölt engedély számát fel kell tüntetni. Pl.: *" Vegyes házassághoz az F. H. 15 / 1997 . szám alatt engedélyt körlevélben adott."* Ez esetben a katolikus fél kötelezvényét a plébánia levéltárában a házassági okmányokkal együtt kell elhelyezni, számát az anyakönyvbe beírni nem kell.

A közismerten hitehagyott házasságához az ordináriustól engedélyt kell kérni [1071. k. 1par.(4)]. A kérelemhez csatolni kell a házasulandó fél kötelezvényét.

Ha a Főegyházmegyei Hatóság házassági akadály alól adott felmentést , annak számát az akadály pontos megjelölésével kell beírni. Pl.: *" Negyedfokú oldalági vérrokonság akadálya alól a F. H. 165 / 1997. sz. alatt felmentést adott."*

Ha plébános halálos ágyon vagy sürgős esetben valamely akadály alól felmentést ad, ez a felmentés ugyanezen rovatba kerül, mégpedig a következő szöveggel: *" Halálos ágyon bűntett akadálya alól a plébános 132 / 1997. sz. alatt felmentést adott."* A felmentést azzal a számmal kell az anyakönyvbe beírni, amely szám alatt a plébános a felmentés megadásáról a F. H. -nak jelentést tett.

A megjegyzések rovata

A megjegyzések rovatába kerül a névváltoztatás, az örökbefogadás, a házasság semmisségének kimondása, valamint a házasság rendezése. Ezek a bejegyzések azonban csak a Főegyházmegyei Hatóság rendeletére írhatók be az anyakönyvbe. A Főegyházmegyei Főhatóság rendeletének számát minden esetben be kell írni a bejegyzésre kerülő szövegbe.

A házasságrendezés bejegyzése

Valahányszor a házasságot külső fórum számára érvényesítik, vagy semmisnek nyilvánítják vagy másként mint halál útján törvényesen feloldást nyer, értesíteni kell a házasságkötés helyének a plébánosát, hogy ezt a házassági és keresztelési anyakönyvbe szabályosan bejegyezzék.

Ha a rendezésre kerülő házasságot eredetileg is az egyház színe előtt kötötték, mégpedig ugyanazon a plébánián, ahol a házasságrendezés történik, akkor a házasságot nem kell újból anyakönyvezni, csupán az eredeti anyakönyvi bejegyzés megjegyzések rovatába kell a rendezés tényét beírni. A rendezésre vonatkozó szöveg a következő adatokat foglalja magában: "A házasság rendezésének időpontját, vagyis a házassági akarat megújításának az idejét , a Főegyházmegyei Hatóság leiratának a számát, az elhárított akadályt és a házasság rendezésének a módját. Pl.: *" Az itt bejegyzett és negyedfokú oldalági vérrokonság akadálya miatt érvénytelen házasság F. H. 714 / 1997. sz. a. egyszerű érvényesítés útján 1997. április 10-én rendezést nyert."*

Ha a rendezett házasságot az egyház színe előtt, de nem ugyanazon a plébánián kötötték, ahol a házasság rendezésére sor kerül, akkor a házasságot folyószám nélkül kell a házasság rendezésének a plébániáján anyakönyvezni. Az összes adatot be kell írni az anyakönyvbe. A megjegyzések rovatba pedig az előző pontban szereplő adatokon kívül az érvénytelen házasság megkötésének helyét és idejét is be kell írni. Pl.:*"Az itt bejegyzett, Gyergyóban 1997. január 5-én kötött, egyenes ági sógorság akadálya miatt érvénytelen házasság egyszerű érvényesítés útján rendezést nyert. F. H. 64 / 1997. "*

A házasság rendezést az eredeti házassági bejegyzésbe is be kell vezetni, mégpedig a megjegyzések rovatba a fent felsorolt adatokkal, a rendezés helyével és időpontjával együtt.Pl.:*"Az itt bejegyzett és egyenes ági sógorság akadálya miatt érvénytelen házasság Ditróban, 1997. március 12-én egyszerű érvényesítés útján rendezésit nyert. F. H. 322 / 1997."*

Ha nem katolikus lelkész előtt kötött érvénytelen vegyes házasság rendezésére egyszerű érvényesítés útján kerül sor, akkor a házasságot úgy anyakönyveljük, mint általában a vegyes házasságokat. Valamennyi rovatot kitöltjük, az engedélyek, felmentések rovatba feljegyezzük a Főegyházmegyei Hatóság engedélyének a számát. A megjegyzések rovatba beírjuk, hogy házasságrendezésről van szó, és hogy hol kísérelték meg a házasságkötést. Pl.: *"Házasságrendezés. A házasságkötést megkísérelték Széken, a református lelkész előtt 1997. április 18-án."*

Ha eredetileg is az egyház színe előtt kötött, de akadály miatt érvénytelen házasságot a Főegyházmegyei Hatóság " *gyökeres orvoslással*" rendezi, akkor a házasság rendezését a következő szöveggel jegyezzük be a megjegyzések rovatába: *" Az itt bejegyzett, valláskülönbség akadálya miatt érvénytelen házasságot a F. H. 1997. június 2-án 386 / 1997. sz. a. gyökerében orvosolta."*

Ha nem katolikus lelkész vagy állami anyakönyvvezető előtt kötött házasság rendezésére kerül sor gyökeres orvoslás útján, a házasságot mint újonnan kötött házasságot kell anyakönyvezni. Minden rovatot szabályosan ki kell tölteni, de a házasságkötés idejének, és az esketŏ pap nevének bejegyzésére szánt rovatot vízszintes vonással ki kell húzni, a megjegyzések rovatba pedig be kell írni az érvénytelen házasság megkötésének helyét, idejét, a hivatalt, ahol a házasságot megkötötték, a gyökeres orvoslás idejét és a Főegyházmegyei Hatóság rendelkezésének számát. Pl.: *" Az itt bejegyzett, Marosvásárhelyen ref. lelkész előtt 1996. március 18-án kötött érvénytelen házasságot az F. H. 1997 április 23-án 123 / 1997. sz. a. gyökerében orvosolta. "*

Házasságrendezés esetén nem szabad elfeledkezni a gyermekek törvényessé válásának a bejegyzéséről a kereszteltek anyakönyvébe. (1139. K.)

A házasság bejegyzése a kereszteltek anyakönyvébe

A házasságkötést mielőbb, de legkésőbb 30 napon belül be kell jegyezni a házasságra lépők keresztelési anyakönyvének megjegyzések rovatába.(1122. k. 1 par.) Ha a házasságkötés a keresztelés plébániáján történt, azt a plébános a saját hatáskörében köteles feljegyezni a házasság helyének, idejének, és a házastárs nevének kiírásával. Pl.: *" Házasságot kötött Dicsőszentmártonban 1996. március 16-án Deák Istvánnal."*

Ha a házasságkötés nem a keresztelés plébániáján történt, akkor a házasságkötés helyének a plébánosa - még ha nem is ő asszisztált a házasságkötésnél - köteles a házasságról a keresztelési hely plébánosát mielőbb értesíteni. Ezt kötelessége megtenni akkor is, ha a plébánia kereszteltek anyakönyvében a házasult hívő folyószám nélkül be van jegyezve, mert a házasságkötésnek az eredeti keresztelési bejegyzésben kell szerepelnie. Az értesítésben mindkét házasfél neve, a házasságkötés ideje és helye, továbbá annak a házasfélnek szülei, keresztelési helye és ideje is szerepeljen, akinek a keresztelési anyakönyvébe a házasságot be kell jegyezni.

Más vallásból áttért hívőnek a házaságkötését az áttértek anyakönyvébe kell bejegyezni, ha az illető a kereszteltek anyakönyvében nem szerepel.

IV.

A halottak anyakönyve

A temetés és anyakönyvezés kötelezettsége

A halottak anyakönyvébe csak annak a katolikus halottnak az adatait vezethetjük be, aki egyházi temetésben vagy beszentelésben részesült. (1182. k.)

Temetésre általában az a plébános jogosult és kötelezett, akinek a plébániája területén fekvő temetőbe a halottat eltemetik. (1177. k.)

Olyan közigazgatási területen, ahol több plébánia működik, mindegyik plébános a saját híveinek a temetésére és anyakönyvezésére jogosult és kötelezett.

Ha valakit nem a temetésre jogosult pappal óhajtanak a hozzátartozói eltemettetni, kérjenek engedélyt az illetékes plébánostól, aki a megholt anyakönyvezéséről gondoskodni tartozik. (1177. k.)

Halva született gyermek a szülők kérésére egyházi temetésben részesíthető. Ebben az esetben a megfelelő rovatba a meghalt neve helyére be kell írni : *" Halva született."* Ugyancsak eltemethető a keresztség szentségében nem részesült csecsemő. Ez esetben a megjegyzések rovatba beírjuk: *" Keresztség szentségében nem részesült."*

Talált hullát, vagy olyan halottat, akinek a személyazonosságát nem sikerült megállapítani, a temetést végző plébános köteles anyakönyvezni. A meghalt neve rovatba " *Talált holttest."* megjelölést kell írni. Az anyakönyv többi rovatába annyi adatot kell bevezetni, amennyi rendelkezésre áll. A megjegyzések rovatába a személyazonosság megállapítását segítő körülményeket kell bejegyezni. Ugyan ide kerül a megtalálás helye és ideje.

A halottak anyakönyvének rovatai

1. Folyó szám
2. A haláleset éve, hónapja és napja
3. Születési hely, lakhely, házszám
4. A halott neve és foglalkozása (*megjelölendő a házastárs, illetve szülők neve és foglalkozása*)
5. Neme / fiú / nő
6. Vallása
7. Életkor
8. Betegség vagy a halál neme
9. Szentségekkel el volt-e látva
10. Temetést végző neve és hivatala
11. Temetés helye és ideje
12. Megjegyzések

A meghalt személyének közelebbi meghatározása

Asszony halott esetében leánykori nevét kell írni. Ide kell írni - a meghalt személyének közelebbi meghatározása céljából házastársának illetve szüleinek családi és keresztnevét.

Nőtlen vagy hajadon halott esetén a szülők családi és keresztnevét jegyezzük be a " fia " vagy " leánya " hozzáadásával.

Ha a meghalt házasságban élt, akkor bejegyezzük a házastárs nevét " férje " vagy " felesége" megjelöléssel.

Ha a halott özvegy volt, be kell írni az elhalt házastársa családi és keresztnevét " özvegye " szó hozzáadásával.

Ha a halott csak polgári házasságban élt, akkor polgári házastársa nevét kell beírni.

Ha a halott családi állapota az állami anyakönyvi kivonat szerint " elvált " volt, akkor a meghalt szülei családi és keresztnevét kell bejegyezni az anyakönyvbe, kivéve, ha az elvált asszony volt férje nevét viselte. Ez esetben volt férje nevét kell feljegyezni. Pl.:*" Piros Júlia; Horváth Gergely elvált felesége."* Elvált férfi esetében személyének közelebbi meghatározása céljából szüleinek nevét kell beírni.

Felszentelt pap, fogadalmas szerzetes vagy szerzetesnő esetében ugyanazon rovatba személyének közelebbi meghatározására egyházmegyés pap esetében az egyházmegyét, fogadalmas szerzetes vagy szerzetesnő esetében azt a szerzetet kell beírni, amelynek tagja volt. Pl.:*" Gyulafehérvári egyházmegyés áldozópap."* - *" Miasszonyunkról nevezett Iskolanővérek rendjének tagja."*

A meghalt kora, a halál oka

A meghalt korát, még abban az esetben is a születés évének, havának és napjának a kiírásával jelezzük, ha az anyakönyvi rovatba a *" meghalt kora "* kifejezés áll, tehát nem éveinek a számával.

Ha régebbi anyakönyvben külön rovat szolgál az elhalt neme jelölésével, abban az esetben a " fiú " és a " nő " kifejezéseket kell írni. A fentiekből kitűnően azonban a " neme " számára külön rovat felesleges.

A halál okaként a halált közvetlenül előidéző betegséget vagy állapotot kell bejegyezni.

Részesült -e szentségekben ?

Ha a meghalt betegsége idején a szentségeket felvette, tehét meggyónt, megáldozott, a betegek kenetében részesült, akár a halál beálltakor csak feltételesen is, " igen " bejegyzéssel jelezzük.

Ajánlatos a csoportosan szentkenetben részesülő híveket jegyzékbe foglalni, és azt figyelembe venni a rovat kitöltésénél.

" Nem " -mel jelezzük, ha a szentségek felvétele elmaradt.

Gyermeknél, aki még az első szentáldozáshoz nem járult, ezt a rovatot kihúzzuk.

Ha nincs biztos adatunk róla, hogy a meghalt részesült-e szentségekben, a rovatba a " bizonytalan " kifejezést jegyezzük be.

Eltemetőjének adatai

A temetést végző pap családi és keresztnevét, továbbá hivatalát a már említett módon kell az anyakönyvbe beírni. Ha a holttestet hamvasztás előtt szentelték be, eltemetőjének neve helyett fel kell jegyezni a beszentelést végző nevét és hivatalát. Hamvasztás utáni beszentelés esetében hasonlóképpen járunk el, de csak az egyik beszentelő nevét vezetjük be.

Megjegyzések rovata

A megjegyzések rovatában a csecsemőkorban kereszteletlenül meghaltakra vonatkozó megjelölés kerül. Ugyanide jegyezzük be a megfelelő indokok alapján eltemetett nem katolikus halott vallását is.

V.

A bérmáltak anyakönyve

Az anyakönyvezés kötelezettsége

A plébános a bérmáltak anyakönyvét éppen olyan gonddal köteles vezetni, mint a többi anyakönyvet. Az nagyságában és külső alakban a többi anyakönyvvel megegyezik. Terjedelmét lehetőleg úgy kell megszabni, hogy több évtized bérmáltjainak a befogadására alkalmas legyen. Nem állhat bérmálásonként külön-külön összefűzött ívekből. A szabálytalanul, bérmálásonként külön lapokból álló anyakönyvet mielőbb kemény kötésbe kell köttetni.

A rendszeres plébániai bérmálások anyakönyvezését mindig új oldalon kell kezdeni. Az oldal felső részére nagyobb betükkel fel kell írni a bérmálás helyét, időpontját és a bérmálás szentségét kiszolgáltató püspök vagy főpap nevét. Pl.: *" A bérmálás szsentségét Székelykálban 1997. május 26-án kiosztotta N. N. érsek / segédpüspök."* Ha a többi főpap együtt szolgáltatta ki a bérmálás szentségét, akkor rang szerinti sorrendben mindegyiket meg kell nevezni.

A betürendben bejegyzett névsor végén a plébános az anyakönyvet a szokásos záradékkal látja el. Nagyobb bérmálkozó csoport esetén tanácsos külön a fiú, majd külön a leány bérmálkozókat az anyakönyvbe bejegyezni.

A bérmáltak anyakönyvének rovatai

1. Folyószám
2. Megbérmált neve
3. Bérmanév
4. Születés helye (év, hónap, nap)
5. Szülők neve, vallása és foglalkozása
6. Bérmaszülő neve
7. Megjegyzések

A plébános által kiosztott bérmálások

Ha a plébános felnőtt személyt keresztel, vagy felnőtt megkereszteltet a katolikus egyház közösségébe felvesz, a bérmálás szentségében is részesítheti, ha az illető nem ragaszkodik az ünnepélyes, főpásztor által kiszolgáltatott bérmáláshoz. Ugyanígy halálveszélyben is kiosztha a bérmálás szentségét. Ez esetben a bérmálást anyakönyvezni is tartozik. A plébános által végzett bérmálásokat a főpásztor által megbérmáltak anyakönyvi bejegyzése és a19 megfelelő zá-radék után minden évben új folyószámmal kell anyakönyvezni. Az év végén az anyakönyvet a következő szöveggel kell lezárni: *" Folyó évben 1. fsz. a. bejegyzett bérmálást N. N. végezte halálveszélyben."* Keltezés után a plébános aláírása és pecsétje. Ha több bérmálás történt ugyanabban az évben, folyó szám szerint fel kell sorolni, hogy a plébános milyen indokkal szol-gáltatta ki a bérmálás szentségét. Pl.:*"Folyó évben 1. fsz. a. bejegyzett bérmálást halálveszély-ben, 2-3. fsz. a. bejegyzett bérmálásokat N. N. plébános végezte átvétel alkalmával."* Keltezés után a plébános aláírása és pecsétje.

A plébánosi bérmálásokról másodpéldányt készíteni és a Főegyházmegyei Hatósághoz felterjeszeni nem kell.

A bérmálás bejegyzése a kereszteltek anyakönyvébe

A bérmálás szentségének felvételét a megbérmált keresztelési anyakönyvi bejegyzésének megjegyzési rovatába be kell vezetni. Ha bérmálás nem a keresztelés plébániáján történt, akkor a bérmálási hely plébánosa a keresztelési hely plébánosát 30 napon belül értesíteni tartozik, hogy a bérmálást a keresztelési anyakönyvbe mielőbb feljegyezze. (895. k.) A bejegyzésnek tartalmaznia kell minden esetben, akár egyezik a keresztelési és bérmálási hely, akár nem, a bérmálás plébániáját és időpontját. Pl.:*" Bérmálkozott Medgyesen 1996. május 10-én."*

Ahol régebben használatban volt a " megtértek anyakönyve ", és nem a kereszteltek anyakönyvébe jegyezték be a felnőtt korban megkereszteltelteket, vagy az egyházba felvetteket, ott a megtértek anyakönyvének megjegyzések rovatába kell a bérmálkozásokat bejegyezni.

Mivel a keleti egyházak szertartásai szerint a keresztelő pap a keresztség kiszolgáltatása után - azzal egy szertartás keretében - a bérmálás szentségét is kiszolgáltatja - a gör. kat. parochia kereszteltjeinek anyakönyvében szereplő kereszteltek egyben bérmáltak is, tehát ők külön bérmáltak anyakönyvét nem vezetnek.

Ha görög katolikus lelkész római katolikus gyermeket keresztel, a kereszteléssel kapcsolatban nem szabad a gyermeket a bérmálás szentségében részesítenie. Ha téves adatok, vagy elnézés folytán mégis megbérmálta volna, a kettős bérmálás elkerülése céljából a keresztelési adatok átadásával egyidőben ezt a tényt is köteles közölni az illetékes római katolikus plébánossal, aki a kereszteltek anyakönyvének megjegyzések rovatába a bérmálást is bejegyzi. Pl.:*" Keresztelték és bérmálták a fogarasi gör. kat. plébánián."*